

August 2024

Notat fra takstgruppen vedr. håndtering af trepartsmidler

Indledning

Takstgruppen har undersøgt, hvordan udmøntningen af trepartsmidlerne kan påvirke taksterne for tilbud på det specialiserede område i relation til takstaftalen i den gældende rammeaftale for 2023-2024 og den kommende rammeaftale for 2025-2026. En arbejdsgruppe under takstgruppen har drøftet forskellige løsningsmodeller og kommer på den baggrund med en anbefaling. Udover at sætte problemets omfang i relation til de foreslåede løsningsmodeller, så søger anbefalingen samtidig at balancere hensyn til driftsherrernes forskellige karakteristika ift. forholdet mellem eksternt køb og salg, Regionens særlige position, ønske om budgetsikkerhed og gennemsigthed samt de administrative konsekvenser.

Herunder beskrives først problemets omfang, som bygger på seneste oplysninger om pris- og lønskøn, den praktiske håndtering i kommunerne samt grove beregninger af konsekvenser for taksterne i 2024. På den baggrund beskrives kort de forskellige løsningsmodeller, som alle bygger på en fælles grundpræmie (grundmodel), mens arbejdsgruppens anbefaling præsenteres til sidst. Praktiske detaljer ift. konkret implementering vurderet uden betydning for beslutningen, er ikke medtaget, men vil efterfølgende blive drøftet i takstgruppen.

Problemets omfang

Siden problemstillingen først blev rejst, er der kommet nye oplysninger om et generelt lavere pris- og lønskøn (ved ØA25 og midtvejsregulering) samt den tidsmæssige fordeling m.v., som har direkte betydning for problemets omfang, og dermed også de foreslåede løsningsmodeller.

Det samlede nye P/L skøn er på 4,5% for 2024 (4,6% er forudsat i ØA25) og er inkl. trepart, hvor den forudsatte P/L ved ØA24 var 4,1%, som også er satsen brugt i takstfilen som generel reference for aftalt takststigning. Forskellen på 0,4% (0,5%) er tæt på den rene P/L effekt af trepart, dvs. taksterne for 2024 er retvisende, bortset fra trepart, som ikke var indregnet.

Rent teknisk er fremskrivning i kommunernes økonomisystemer uden trepart, som kommunerne selv skal beregne individuelt og tillægge økonomisystemets automatiske beregninger, da trepart-effekter er meget forskellige fra område til område.

Kommunerne er i princippet fuldt kompenseret for P/L-merudgifter til sociale tilbud i 2024 inkl. trepart gennem statslige DUT-reguleringer for 2024 ved midtvejsreguleringen. Kommunerne er således kompenseret i forhold til forudsætningerne ved aftaleindgåelse af ØA24:

1. Den generelle merudvikling i P/L i 2024 er for alle forhold inkl. trepartsaftale (fra samlet pl på 4,1% til 4,6%) inkl. merløn til medarbejdere i kommunale tilbud.
2. I forhold til køb ved private tilbud er der kompenseret herfor ved den særlige P/L-stigning for arterne 4.x. i den autoriserede kontoplan.
3. Kommunerne kompenseres for køb ved regionerne via "Lov- og cirkulæreprogram" punkt 78 jf. Budgetvejledning G.3-2.

Treparten udløser lønstigninger for tilbud indfaset i 2024, 2025 og 2026, i alt ca. 30.000 kr. per år for den gennemsnitlige medarbejder. I 2024 er det ca. 6.000 kr. per år i stigende grundløn. De arbejdstidsbestemte tillæg stiger fra 1. januar 2025 med ca. 8.400 kr. per år i gennemsnit. Hertil kommer yderligere stigninger i grundløn i 2025 og 2026.

Den manglende dækning i taksten varierer afhængig af andelen af medarbejdere, som får stigende grundløn i 2024. Beregnet med generelle forudsætninger for tre kategorier af tilbud fås følgende konsekvenser for taksterne i 2024.

Eksempel på kategori (incl. yderpunkter)	Andel af samlede personale omfattet af trepart	Udækket af 2024 takster
Lavt specialiseret botilbud	40%	0,48%
Middel-Højt specialiseret døgntilbud	60%	0,74%
Højt specialiseret dagtilbud	85%	1,03%

Det bemærkes, at alle tilbud er forskellige ift. medarbejdersammensætning, og der vil derfor i kommunerne (og Regionen) være tilbud, som afviger fra ovenstående. Arbejdsgruppen er enige om, at en gennemsnitlig udækket takstkonsekvens på ~ 0,7% i 2024 er retvisende som generel konsekvens af treparten.

Grundpræmis (Model 0) – ingen regulering af 2024 takster

Styringsaftalens afsnit 7.2 beskriver 8 årsager til, at ændring af taksterne kan være aktuelt, og listen er udtømmende. Fælles for alle årsagerne er, at takster kun undtagelsesvist kan ændres, idet hovedprincippet er, at taksterne i indeværende regnskabsår er faste for at sikre budgetsikkerhed.

Historisk har driftsherrernes ønske om budgetsikkerhed stået stærkt, og taksterne er kun én gang inden for de seneste 10 år blevet ændret i løbet af et regnskabsår. Udover ønsket om budgetsikkerhed, så er hensigten med at undgå takstændringer også at undgå afledt administrativt arbejde ifm. takstændringerne. Erfaringen fra denne ene takstregulering var, at det administrative arbejde afledt heraf var stort og større end forventet. Der var på den baggrund drøftelser af, hvorvidt reguleringens økonomiske konsekvens stod mål med indsatsen. De afledte opgaver består bl.a. af opgørelse af mer-/mindreudgifter, udsendelse af

ekstraregninger/kreditnotater og svar på henvendelser som konsekvens heraf. Modsat mange af de almindelige, løbende driftsopgaver ifm. opgørelse af afregning af køb/salg af pladser, der er helt eller delvist automatiseret af mange driftsherrer, så vil de afledte konsekvenser af takstændringer medføre administrative opgaver af væsentligt omfang.

Både af hensyn til budgetsikkerhed for indeværende regnskabsår og af administrative hensyn, så anbefaler takstgruppen, at der ikke afviges fra princippet om at årets takster er faste. Grundpræmissen (Model 0) er således en forudsætning for alle øvrige løsningsforslag.

Model 1 – Ingen regulering af takster, og ingen justering af takstudvikling

Kommunerne og Regionen er ikke stillet økonomisk ens, da kommunerne, som tidligere beskrevet, er kompenseret for trepartsaftalen i midtvejsreguleringen for 2024, mens regionen ikke er kompenseret. Det antages således, at kommunerne kan finansiere udgiftsstigningen til drift af egne tilbud af midtvejsreguleringen. Modellen indebærer således, at taksterne hverken reguleres i 2024 eller 2025. Det underskud, som et tilbud måtte opnå pga. treparten, vil automatisk blive tillagt henlæggelserne eller som en takstforhøjelse i 2026. Henlæggelserne kan manuelt reguleres for dette, så konsekvensen annulleres. Det administrative arbejde forbundet hermed er af mindre opfang. Der sker ingen justering i takstudviklingen jf. takstaftalen.

Regionen er ikke kompenseret for udgiftsstigningen og vil derfor lide et indtægtstab. Tilsvarende vil kommunerne, der overvejende er såkaldte sælgkommuner, stå med en udfordring. En variant af modellen vil således være, at der skal anvendes forskellige løsninger for sidstnævnte.

Model 2 – Ens regulering af takster i 2025 og justering af takstudvikling

Grundpræmissen (Model 0) om ingen regulering af takster i 2024 forudsættes. Den i tidligere afsnit beregnede gennemsnits udækkede udgiftsstigning på 0,7% indregnes i den pris- og lønskøn for 2025 som en midlertidig foranstaltning, idet den udgår i 2026 igen.

Modellen indebærer således, at det oparbejdede "underskud" i 2024 som konsekvens af treparter indhentes i 2025 og på den måde neutraliseres (- i praksis ophæves en negativ henlæggelse et år af en tilsvarende positiv året efter). På tilsvarende vis korrigeres takstudviklingen med de 0,7%.

Model 3 – Differentieret regulering af takster i 2025 og justering af takstudvikling

Grundpræmissen (Model 0) om ingen regulering af takster i 2024 forudsættes. Model 3 er en variant af model 2, hvor den enkelte driftsherre udregner den direkte merudgift på den enkelte afdeling og indregner dette i taksterne for 2025. Der vil således ikke blive anvendt en generel gennemsnits udækket udgiftsstigning på 0,7%, men en individuel beregnet sats på tilbudsniveau.

Modellen giver et mere retvisende billede af konsekvensen på tilbudsniveau, idet der tages højde for den præcise medarbejdersammensætning på tilbuddet. Den administrative byrde vil variere fra driftsherre til

driftsherre, men vurderes generelt at være af betragteligt omfang. En afledt effekt er, at der vil være mange forskellige satser, som reducerer gennemskueligheden.

Sammenfatning

Intentionen i styringsaftalen er at sikre budgetsikkerhed for driftsherrerne, og følgelig at holde taksterne i indeværende regnskabsår faste, og kun undtagelsesvist at drøfte regulering af taksterne. Takstaftalerne har haft til formål at medvirke til en hensigtsmæssig udgiftsudvikling på socialområdet, og der er blevet fulgt op herpå. Situationen affødt af treparten er atypisk, og arbejdsgruppen har drøftet forskellige modeller for håndtering konsekvensen af treparten – både på taksterne og aftalen om takstudvikling. Alle de foreslåede modeller overholder gældende lovgivning og styringsaftalen (rammeaftalen).

Arbejdsgruppen har vurderet, at det er vigtigt at anbefale en model, der balancerer alle de hensyn nævnt indledningsvist, men særligt at modellen bør tilgodese kommunernes og Regionens forskellige karakteristika (køber og sælger perspektiv), være gennemsigtig og så lidt administrativ omkostningstung som muligt.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor model 2, hvor taksterne i 2024 fastholdes, mens taksterne i 2025 reguleres midlertidigt med gennemsnitssatsen på 0,7% ifm. pris- og lønfremskrivningen, og at takstudviklingen korrigeres tilsvarende ifm. opgørelsen af takstudviklingen.

Arbejdsgruppens medlemmer:

Mads Marcussen	Holstebro Kommune	Mads.Marcussen@holstebro.dk
Hans Bo Kristensen	Region Midtjylland	Hans.Kristensen@social.rm.dk
Leif Haarbo Nielsen	Skanderborg Kommune	leif.haarbo.nielsen@skanderborg.dk
Morten Hulkær Kristensen	Skanderborg Kommune	Morten.Hulkaer.Kristensen@skanderborg.dk
Sascha Regitze Mørch Lund	Silkeborg Kommune	SaschaRegitzeMorch.Lund@silkeborg.dk
Bjarne Hansen (formand)	Viborg Kommune	bjha@viborg.dk
Thorbjørn Aagaard (sekretær)	Fælles Kommunalt sekretariat	ern@viborg.dk

/Arbejdsgruppen den 20. august 2024